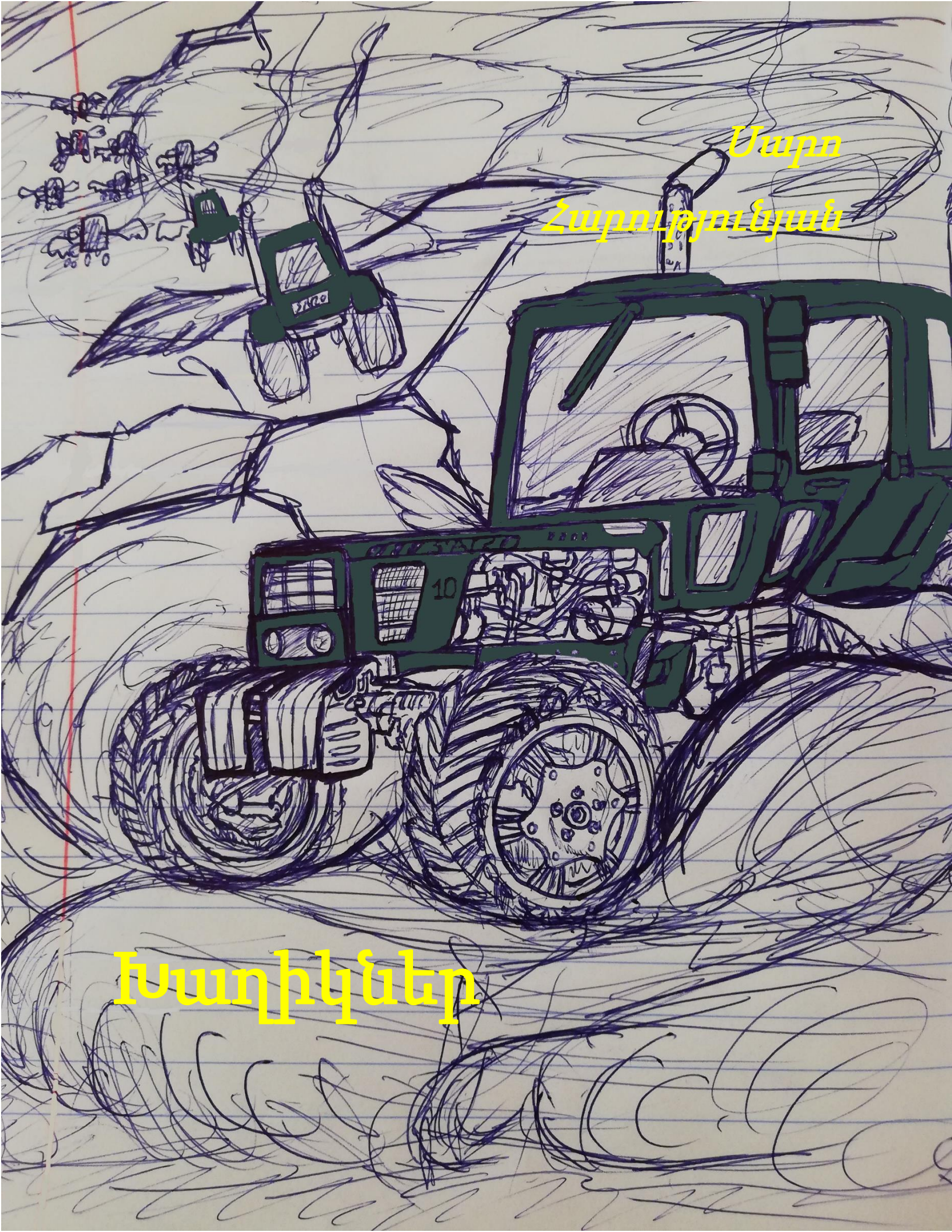

Մարտ
Հարությունյան

Իսադիկներ

Ուրազում (disclaimer)

Հարգելիդ իմ ընթերցող, սույն տաղերն ընթերցելիս դու ականատես կլինես բազում ուղղագրական սխալների, և հնարավոր է, որ փորձես փնտվել ինձ դրանց համար: Այդ առթիվ շտապեմ տեղեկացնել, որ ես քաջ գիտեմ բոլոր բառերի իմաստներն ու ուղղագրությունը, և որ բոլոր նկատված սխալները արված են այս կամ այն նպատակով՝ խաղիկին համապատասխան ոգի տալու համար:

Նշեմ նաև, որ սույն տաղերը բաժանվում են երկու հիմնական դասերի՝ բարեխառն (ոչինչ) և զավգակություններ: Ընթերցողն ինքը ի գործու է տալը կարդալուց հետո համապատասխան որակումը տալ նրան:

Ֆայլի վերնագրի հեղինակ՝ Էրեջ Երևանցի (Արեգ Արմենի Մելքումյան):

Կազմին՝ «Տիշարթեյի երազը», հեղինակ՝ Էրեջ Երևանցի:

Ֆիզմաթում

Պախմել (խմուկ)

Տարոնի գլուխն է ցավում (Բադալյան),

Ու նաև սիրտն է խառնում:

Կարո՞ղ եք արդյոք գուշակել,

Թե երեկ նա ինչ է արել:

Երեկ, երբ մենակ էր մնացել

Տարոնը իրար էր խառնել

Կոնյակն ու գինին, ու խմել

Երկու-երկու շիշ ու հարբել:

Էնքան էր նա խմել անհագ,

Որ ընկել էր պախմելի տակ:

Ու ինքն էսօր փռվածանել էր,

Որ դասի եկել նստել էր:

Հիմա նստել էր տրտնջում,

Ո՛չ զարթնում էր, ո՛չ էլ քնում:

x.02-03.2017

Խմուկ

Տարոնի գլուխը ցավում էր,

Ու խետն էլ սիրտը խառնուկ էր:

Կարա՞ս գյա դու գուշակես,

Թե հերեզ ինչ էր արել:

Հերեզ մենակ էր մացել,

Մե իրար էր խառնվել,

Կոնյակ-պիվեն խառնեց հիրար

Հերզ-հերզու շիշ ու հառփեց:

Գյա էս գյադեն էնքան խմեց,

Վերջ հնցավ պախմելի տակ:

Ու էսօր հինքը փռվածանուկ,

Եկել դասի նստուկ:

Հիմա նստուկ տրտնջուկ էր,

Ոչ զարթնուկ էր, ոչ էլ քնուկ:

(Թարգմանիչ՝ Տարոն Պիծակ)

Չիչի քիթը¹

Եթե ձեզ երբևէ հարցնեն

Թե ով է կամ ինչ է Չիչին,

Ապա ոչ ոք չի պատասխանի

Հարցին այդ՝ թվացող չնչին:

Դուք զոռ կտայիք ձեր ուղեղին՝

Չգտնելով օգնող ոչինչ,

Ու այդպես էլ կմնայիք,

Եթե ձեզ չկանգնեցնեն:

Չիչին դա մի բան է, որին

Դժվար է դիտարկել, քանզի

Գոյություն ունի մի արգելք,

Որը նրա քիթն է ինքնին:

Շատ գիտնականներ են տանջվել

Լուծելու համար այդ քթի

Հարցերը, որ շատանում են

Ահռելի թափով օր օրի:

Ու դա պոռթկում է այսօր

---

¹ Վերնագրի հեղինակ՝ Էրիկ Բաբայան:

Ու սպառնալիք ողջ տիեզերքին,
Նոբելյան մրցանակ ա, որ
Կտրվի քիթ վերացնողին:

Արս, ինչի՞ ես էսքան թարս

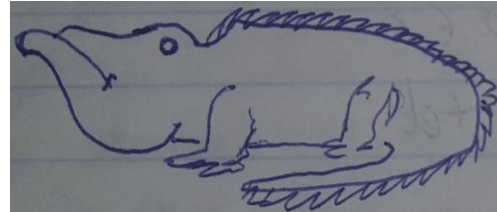
Արսենը մեր դասարանի
Խայտաբղետ ժողովրդի
Միջից մաթեմատիկայի
Խնդիր լուծողն ա սիրելի:
Բայց երբ իրան դու հարկադրես,
Որ քո համար խնդիր լուծի,
Դժվար թե իրան համոզես,
Որ խնդրի վրա մտածի:
09.03.2017

Էռոճյանն

Երբ ես նոր էի ուսմունքս դրել,
Ավելի շուտ հըլը չէի էլ դրել,
Ես ունեի գեթ մի աշակերտ,
Էռոճյանն իմաստակերտ:
Երկրորդ թաղի այգին գնում
Նստում էի ու քարոզում
Ավտոմոբիլագիտություն
Էռոճյանն այնքան անուսում:
Բայց ինքը գնաց կործանվեց,
Ճահիճն ընկավ քլաշ ռոյալի,
Ընկավ ու խթվավ ու խրվեց

Ընենց, որ էլ դուրս չհեղին:
Ու հիմա նա մեջն է տիղմի,
Ինձի իսկի չի էլ լսում,
Որ ասում եմ ես էդ խաղի
Տիրու նանն եմ ես քրֆում:

09.03.2017

*Էրեջ Ա Իմաստուն, պատկերված իլեգի տեսքով,
ինչպես նրան նկարագրում էր Կուրդիսյան Բիլորը,
Ֆիզմաթ հատուկ դեբիլների դպրոց²*

Պղավիթ

Պղավիանոսն ու ֆիզիկան
Կործանեցին մեր ապագան:

Կարագույանին

Հիմա ժամն է ֆիզիկի,
Ու մեկը նոր հարց տվեց:
Տարոնն ելավ, որ գրի
Խնդիրը, որ հարցվեց:
Ու մինչդեռ նա քայլում էր
Դեպի գրատախտակը,
Իմ մտքին այցելեց մեր
Հին ու բարի դմակը:
04.04.2017

² «Ֆիզմաթ հատուկ դեբիլների դպրոց»
արտահայտությունը պատկանում է մեր
մաթեմատիկայի ուսուցիչ Վարդանյան
Վարդանին

Գագով թան

Արսենն մի անգամ

Դրեց համոզեց,

Ու գագով թանը

Նա ինձ խմցրեց:

Ու ինձ դուր եկավ

Էդ գագով թանը,

Ու ինձ դգեց էդ

Ջերմուկ-մածունը:

Կոտրվածք

Արեգն ուներ մի հեռախոս՝

Սամսունգ գալաքսի յոթ դուու:

Հեռախոսի ներսը ճաքեց

Ու Արեգը դրեց ծախեց:

Բայց էկրանը լոկ չճաքեց,

Արեգի սիրտը փշրվեց:

Էդո vs Էրեջ

Էրեջինյոն պլանշետով

Դասարանի անկյունում

Կիսաճապաղված դիրքով

Գյոմետրի դաշ էր խաղում:

Ես նրա կողքն էի նստել

Ու խաղին էի հետևում,

Չհասցրի նկատել,

Ոնց էր Էդոն մոտ քայլում:

Ու նա՝ երբ հասավ մեզ մոտ

Չոփեց Էրեջինյոյին,

Էրեջինյոն էլ ցասկոտ

Հետապնդեց Էդոյին:

Բայց ախր ես ո՞նց չասեմ,

Որ Էդրանից առաջ

Էդոն արտաբերել էր

Հուսակոտոր մի բառաչ:

Ախր ես Էրեջինյոն

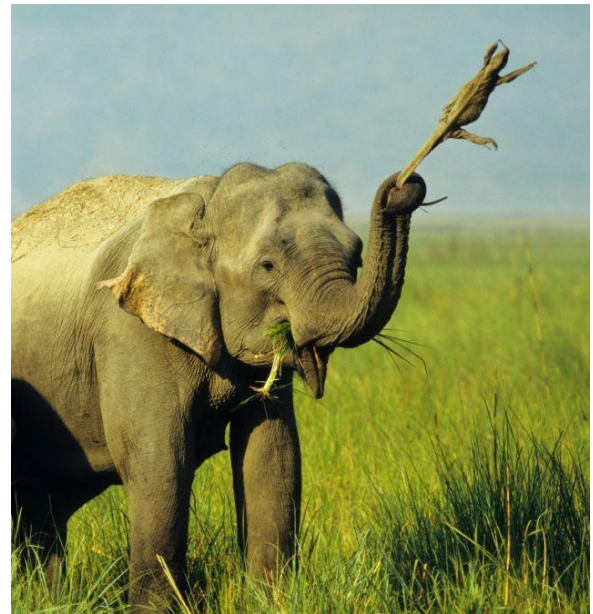
Տվել էր ու ջարդել էր

Էդոյի եղած-չեղածն

Ու վայն էլ հանել էր//

//ու շատ լավ էլ արել էր:

25.04.2017

Էրեջը և Էդիկը բնական միջավայրում

Ռուշանյան

Ընկեր Ռուշանյանն անընդհատ

Ասում էր «ձիբիլիս սիձյատ»:

Արսենին

Տիեզերքում ճախրում է մի
Կենսաթրթիռ պատանյակ,
Եվ կրում է նա հագին
Սպասածելսկի մի օղակ:

Ընթանում է ճախրանքով,
Թներ է առել քանզի,
Ոչ թե ռեդբուլ ըմպելով,
Այլ մոգական խմիչքի

Ումպերից փրփրագեղ,
Բարեհամ, անմահական,
Որը կոչվում է համեղ,
Ապարանի գագով թան:

Մեր ասպետն ունի ձեռքին
Խուրձ գովասանագրերի,
Իսկ մյուս ձեռքում առանձին
Տրցակ շտեմարանների,

Որոնք սակայն մաշվել են,
Նիհարել ու բարակել,
Քանի որ նրանք շատ են
Տիրոջ կողմից կրծոտվել:

Սակայն նեղ է մեր փամփիլիկ
Անցորդի համար ճամփան,
Չէ՞ որ բոյով է սաստիկ,
Անձուկ է տիեզերքը լայն:

Չնայած իրեն պահել
Ուզում է փոքր-ինչ վսեմ,
Խոսքն այստեղից է ծնվել՝
«Ապե վա՛ դ եմ, շատ վա՛ դ եմ»:

Դե հապա մի գուշակեք,
Ո՞վ էր մեզ հետ սավառնում,
Ում մասին մենք գործեցինք
Ամբողջ բանաստեղծություն:

14.06.2019

Տիեզերքում

Տիեզերքին

Դու անսկիզբ ու անվերջ տիեզերք,

Դու աստղամած, միգապաղաղ,

Դու անսահման, դու անեզերք,

Ինչու՞ ես դու այդքան չքնաղ:

05.03.2017

Աստղերին

Աստղերը թող վառվեն, վառվեն

Գիշերվա մութ, խոր երկնքում,

Ու զանգվածը այդ լուսեղեն

Թող փարատի խավարն անհուն:

Մեծ ու փոքր, հեռու, թե մոտ

Աստղեր փայլեն կողքին լուսնի,

Որ նրա երեսն այլուրոտ

Զմատնի, որ ինքն աստղ չի:

29.07.2016, Սալոնիկի

Արեգակին

Երկնային տիեզերական պտտվող
հրագունդ՝

Վառվող դարեր հազար ու մի բյուր,

Ծակող ճաճանչներով ինչպես մկունդ

Բայց և հավետ կյանքի աղբյուր:

Լուսասփյուռ արփի ջերմություն տաճող,

Դու՝ հավերժ անհաս, դու՝ միշտ առկայծող,

Հեռավոր աստղ՝ գունավատ, լուսաշող,

Պայծառագույնը պայծառներից

ու անվերջ փայլող:

27.07.2016, Սալոնիկի

Մութ անտառում

Սարսափազդու, սեղըմ մթնում՝

Որտեղ գեթ մի աստղ չի շողում

Խավար գիշերն է թագավորում

Զարհուրելի անտառում:

Չղջիկներն անընդհատ ձայնում,

Բվերն են ընդհատ կռավում,

Գայլը ոռնում, անվերջ ոռնում,

Ու ամենը արձագանքում:

Լուսաբացը չի մոտենում,

Լոկ խավարն է դժգույն տիրում:

Լուսնի շող էլ չի երևում,

Որովհետև միայն սոսկում

Կառաջացներ, քանզի դրսում

Անտառն էին պարուրում

Ժայռեր լերկ, ու կարծես ցասում

Ժայթքող քարեր պաղ ու տրտում:

Վառվեց լուսնի շողն անողոք,

Ցրվեց ամպը լուսնին ծածկող

Լուսավորվեց ժայռի ողորկ,

Խոժոռ բարձունքն ահ տարածող:

Գայլը ոռնաց սրտաճմլիկ,

Ցնցվեց նույնիսկ ժայռն ահագորու,

Էլ չմնաց ոչ մի չղջիկ,

Որ չշտապեց փախչել ահու:

Մի ուրիշ ամպ ծածկեց լուսնին,

Փակեց դեմքը լուսնի դեղին,

Էլ չոռնաց գայլը կրկին,

Կտրեց ձայնը նա լալագին:

26.07.2016, Սալոնիկի

Ժայռեր

Ողորկ ժայռերը հառնել են ահա

Ինչպես տիրակալ մռայլ ու դժնի,

Ու լուռ հսկում են վիհերի վրա,

Կախված իրենց իսկ լերկ պռունկներից:

Տիրապետում են նրանք անդորրին՝

Հնչեղ անդորրին բազումախորհուրդ,

Ու զարհուրեցնում անցնող դարձողին՝

Չբավարարվելով ու անհագուրդ:

Եղանակային

Տարվա եղանակները

Գարնան արևն առատ ու ճոխ
Շողաց վրան երկրի ողջ:
Երգեց սոխակն իր ձայնով ժիր,
Բացեց կակաչը թերթերն իր:
Պարզվեց օրը ու ձգվեց այն,
Ժպտաց, ցնծաց աշխարհն համայն:
Եկան հավքերն տաք հարավից,
Սեր ներշնչվեց վառ գարունից,
Զարթնեց բնությունը նորից:

Արևն հասավ իր զենիթին,
Լսվեց մանկան ձայնը կրկին:
Ամառ տեղաց տեղատարափ,
Հնչեց անձրև հորդ ու առատ:
Խառնվեցին անձրևն արևին,
Ծիածան կապեց երկնականարին:
Երգեցին դաշտերն պայծառ գույներով,
Ժպտացին ծառերն մրգերի ծովով,
Ամառը անցավ երգով ու պարով:

Ամառը անցավ, աշունը եկավ,
Օրը կրճատվեց, տխրամած դարձավ:
Պարեց տերևը բազմագույն խաղով,
Ընկավ ընկերոջ կողքին շրշյունով:
Լսվեց քամու ձայնն սթափեցնող,

Ելույթ ունեցավ երկինքը մաղով:
Ցամաք գետակը կրկին վարարեց,
Բայց բնությունը տխրեց, թախանձեց:
Աշունն իր տխուր երգը նվագեց:

Դալկությունն է իջել ծառերին,
Ճերմակ սավանն է պատել հանդերին:
Աշունն անցել է, ձմեռն է եկել,
Ու իր հետ բուք ու բորան է բերել:
Ջուրը շենքի տանիքին հոսել
Սառույց է կտրել ու մորուք հյուսել:
Արևը տաք չէ ու չի հուրհրում,
Փողոցում ոչ ոք էլ չի երևում:
Բուքն է զվոնում շեն ու լեռներում:
23.04.2015

Աշուն

Դալուկ դաշտերին իջել է աշուն,
Ջովը ընկնում է, տերևը՝ պարում,
Կանաչը՝ թռչնում, դառնում է անգույն,
Դառնում է գետը նորից կարկաչուն:
28.04.2015

Ձյուն

Ձյուն կուսական՝
Սարերի ձյուն,
Դու անապական,

Մավան դու փայլուն:

Փովել ես ճերմակ՝

Մար ու ձոր ծածկած,

Լայնարձակ վերմակ

Հետևիցդ ձգած:

Ձյուն 2

Ձյուն է տեղում կրկին դրսում,

Ձյուն է գալիս ձյունի երկրում³:

Քանի ժամ է այն անդադրում

Տեղում է ու չի դադարում:

03.04.2022

---

³ Ռուսաստանում

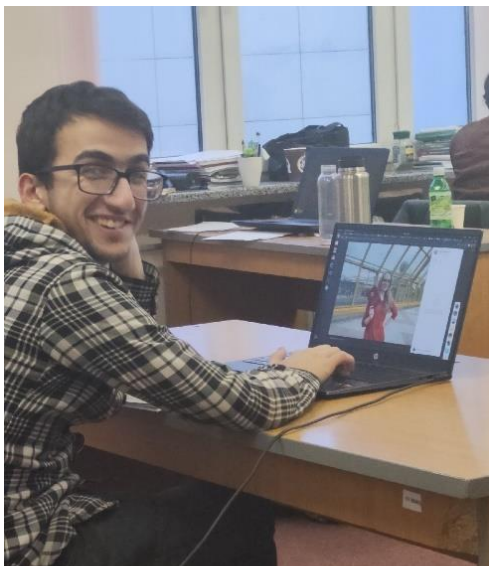
Ֆիզտեխում

Լյովին

Եթե անցնես դու Գե-կա-ի միջանցքներով,
Երեկո, թե առավոտ է՝ կապ չունի,
Անշուշտ բազմոցներին դու կնկատես
Ակնոցավոր և մեծ քթով մարդու մի:

Մարդը ո՞րն է, մարդուկի, որ հագին իր
Ունի բաճկոն վանդակավոր, կնգուղով,
Կիպ, սև շավար, կարճ, սև գույգ
գուլպաների,
Ոտքերին կեղեր՝ սպիտակ շրջանակով:

Լյով են կոչում սև ու սպիտակ այդ
մարդուն,
Ով բազմոցին բազմած լուռ ու անվրդով
Խորասուզված է նոթբուքի մեջ խոհուն՝

Հագվադեպ կադր՝ Լյովը բոտակոլում

Ոտքը ոտքին ու թրաշը քորելով:

Եթե նրան դուք չճանաչեք հանկարծ
Եվ հենց առաջին անգամվանից փորձեք
Գուշակել, թե ինչով է նա ըզբաղված
Հազիվ թե ճիշտ գլխի ընկնել հաջողեք:

Իսկ փաստն այն է, որ նա հաստատ այդ
պահին

Դաս չի անում և ոչ էլ հողված կարդում,
Այլ մի ինչ-որ պարագիտ ուսանողի,
Ինչպես նաև Հրաչի պատվերն անում:

Այդուհանդերձ, եթե ուզենաք շեղել
Այդ մարդուն իր գործից կարևորագույն,
Ապա դա անել դուք կկարողանաք
Տանկ թրաքի պարտիայով եռագույն:

Բայց այս մարդը նաև պատվերներից զատ
Միրում է ամեն ձմեռ Հայաստանից
Հարյուր հիսուն ռուսական ռուբլուն
մունաթ
Ջահելություն ներկրել ֆիզտեխ նորից:

Մեր հերոսի նախասիրություններից
Չմոռանանք մենք նշել, ահավասիկ,
Արջին, չադկալին, Հեղնարին, կապ չունի,
Հետապնդելն ու նվիրելն բառնտի:

Այդպիսին է հերոսը մեր խաղիկի,
Միջանցքի շարժման հսկիչը այս անթարթ,
Արտաքինից հիշեցնում է մանյակի,
Քչախոս, շատագործ է, բայց ոչ անդարդ:
18.03.2022

Մարո vs ֆիզկուլտ

Վազեցի տնից սրբնթաց,
Երբ ժամին ես նայեցի,
Մի սև տուպրակ ձեռքս բռնած
Արագ-արագ վազեցի:

Հասա ֆիզկուլտի կորպուսին,
Հանդիպեցի մարզիչին,
Կես ծիծաղով ուղարկեց ինձ
Վազել դաշտում՝ սառույցին:

Ես, իհարկե, ավարտելով
Սրահի հետ վերադարձա,
Մարզիչի հրահանգներով
Հանձնարարություն ստացա:

Մարգասարքին ես մոտեցա,
Կիսապառկեցի մեջքիս
Անելու համար «Ժիմ լյոժա»՝
Բռնակները ձեռքերիս:

Տղաներից մեկն այնտեղի
Ճիգ թափելս նկատեց
Եվ ինձ բարեկամավարի
Լծակն իջեցնել հուշեց:

Կռացա այդ լծակին ես,
Որ իջեցնեմ այն ձեռքով,
Մարզիչն էլ դեպ ինձ շրջվեց՝
«Մարո՛, ձեռքո՛վ չէ, ոտքո՛վ»:

Ոտքով լծակն իջեցրեցի,
Բռնակներն առաջ եկան,
Վարժությունն անել փորձեցի
Թիակները հետ չեկան:

Ու մինչդեռ ես պայքարում էի
Թիակների դեմ սեղմող
Մարզչի ձայնը լսվեց կրկին
«Մարո՛, ոտքդ արդեն թո՛ղ»:

Այդպես վարժությունս անցավ
Եվ մոտեցա ես ձողին,
Որից ճախարակով կախված
Ուղղանկյուն բեռներ կային:

Նայեցի հպարտորեն ես

Ու տասնըհինգը քսանհինգ

Դարձրի, բայց քիչ էր դա էլ,

Փոխեցի երեսունհինգ:

Եվ նստեցի ես աթոռին

Ու ձողը ցած քաշեցի,

Բայց թեթև էի ես սաստիկ,

Ձողի տեղ վեր թռչեցի:

Արեցի այդ վարժությունը,

Ու դիմեցի մյուս սարքին.

Պետք էր բաց ոտքերով նստել,

Մոտեցնել ոտքը ոտքին:

Տեղավորվեցի հազիվհազ,

Ոտքերս փակել փորձեցի,

Բայց բեռը պարանով կապված

Ծանր էր, չըհաջողեցի:

Շրջվեցի, որ թեթևացնեմ

Բեռը այդ մարգասաքքի,

Մեկ էլ գնդասեղը, տեսնեմ,

Պոկվեց միջին իմ ձեռքի:

Հետ կացրի ես այն նորից

Ու խաղացնել փորձեցի,

Բայց անիծյալ բեռի միջից

Ասեղը չըհանեցի:

Այդ ընթացքում աղջիկ երկու՝

Դեպի իմ կողմ նայելով

Վրաս ծիծաղեցին գողտու՝

Տանջանքներս տեսնելով:

Ես հանձնըվեցի ի վերջո,

Ասեղն հանգիստ թողեցի

Եվ գլուխս կախ ու խելոք

Լուռ ճգնել ըսկսեցի:

Դողալով մի կերպ վերջացրի

Վարժությունն այդ պատուհաս,

Վայրը լքել ես շտապեցի

Հենց ըստացա ես ներկաս:

Այդպիսին էր այդ օրվա իմ

Պարապմունքը ֆիզկուլտի,

Երբ եղա առարկան կրկին

Ուրիշների զավեշտի:

18.03.2022

Արսենիձը, բիվշի Դավոն և լողի մրցումը

Մարտի քսանին երկու հազար

Քսան երկու թվականի

Կազմակերպվեց մի մրցաշար

Ֆիզտեխում՝ լողամարտի:

Ութսունից ավել ուսանող
Ավագանի շուրջ խմբվել,
Վիճակում մեկնարկին սպասող
Հավասար-ըզգաստ էր կանգնել:

Այդ խայտաբղետ ամբոխում
Մի անձ կանաչ գլխարկով,
Եվ մի հոգին էլ կապույտում
Կանգնած էր փրչոտ փորով:

Արսենն էր առաջինը՝
Կանաչ գլխարկը ձեռքին,
Իսկ փրչոտը Դավիթն էր՝
Կանգնած Արսենի կողքին:

Շուտով ազդարարը հնչեց,
Եվ բոլորը ցրվեցին,
Մարզիչն անունները թվեց,
Վեց լողորդներ շարվեցին:

Ջրի աշխույժ ճիճփոցով
Վեց զույգ բազուկ աշխատեց,
Եվ այդ լողամարտը փութով,
Արագորեն ավարտվեց:

Արսենի՜նը և Բիվշին՝ հավասար-զգաստ կանգնած

Դրան հետևեց հաջորդը,
Մյուս լողամարտն մեկնարկեց,
Ջուրն նետվեցին հաջորդ վեցը,
Եվ դա այդպես շարունակվեց:

Վերջապես ցուցատախտակին
Գրվեց տասնյոթ թիվը,
Երեքն մոտեցան մեկնարկին,
Նրանց մեջն էլ Դավիթը:

Բայց մեկնարկը դեռ չէր տրվել,
Երբ Դավիթն ինքնամոռաց
Ջուրը նետվեց արագորեն՝
Առանց սպասելու նրանց:

Երբ նկատեց նա դա, ջրից

Արագորեն դուրս ցատկեց

Եվ վազելով նա ըշտապով

Հետ եկավ տեղը կանգնեց:

Հետո հնչեց ազդարարը,

Եվ բոլորը միասին

Մի քիչ հետ-առաջ ընկնելով

Ավազանը նետվեցին:

Բախտի բերմամբ, թե պատահմամբ

Մրցակիցներն ուժեղ էին

Եվ երեսունհինգ վայրկյան անց

Հիսուն մետրն անցել էին:

Իսկ Դավիթը այդ ընթացքում

Անտարբեր, անշտապորեն

Ձեռքերըն էր տանում-բերում

Հանգիստ, քմահաճորեն:

«Եկել եմ հանուն ներկայի»

Նրա արդարացումն էր,

Պատճառը ֆիզկուլտուրային

Իր՝ լողին գրանցումն էր:

Մի քանի լողամարտ ևս

Դրանից հետո անցավ,

Անունների փոփոխություն

Բազմիցս էկրանին եղավ:

Մեկնարկին դիմեց Արսենը՝

Կանաչ գլխարկը հագին,

Երբ կարմիրով քսանչորս թիվը

Լուսավորվեց տախտակին:

Լուսատախտակին այդ սակայն

Գրվեց միայն հինգ անուն,

Եվ տեղը Արսենի անվան

Չվառվեց ոչ մի ուղղանկյուն:

Անցավ այս մի մրցալողն էլ,

Տղաներն ավարտեցին,

Մոտեցան մի խումբ աղջիկներ

Եվ մեկնարկին շարվեցին:

Արսենը հարցրեց մարզիչին,

Թե ինչու՞մըն էր բանը,

Ինչու՞ այդ լուսատախտակին

Չգրվեց նրա անունը:

Պարզվեց, որ կազմակերպող

Թիմը այդ անուշադիր

Չէր նկատել անունները

Մի քանիսի և հենց իր:

Եվ վերադարձավ Արսենը
Եվ այդպես էլ չմրցեց,
«Լավն չէր իմ մարզավիճակը»
Ինքն իրեն մխիթարեց:

Այնուհետև մենք լքեցինք
Կորպուսն ավազանի ու
Շուտով բոլորս ցրվեցինք՝
Ամենքն իր գործն անելու:
23.03.2022

Լեզենդներ

Տեառն, Ռուդոլֆ Հիտլերը ու սափրագլուխ շունը

Մայիս տասվեցին տասնհինգ թվի
Առթիվ գիշերվա թանգարանների
Մենք մեր տնով ու Ռուդին էլ առանք,
Էրեբունու Կարմիր բլուր պոկվանք:
Պարսպի վրա ելանք Ռուդն ու ես,
Բարձր խոսելով քայլեցինք այդպես:
Եռում էր խոսքը, չնկատեցինք,
Թե ոնց մի շան գոմոռոց լսեցինք:
Մեկ էլ հաչաց էլ շունը մեր վրա.

Ես Ռուդի ձեռքը թողի⁴ ու թռա:
Ես մտածում էի, թե Ռուդն էլ իմ հետ
Վազում էր պարսպի երկայնքով էլ:
Բարեբախտաբար կամ դժբախտաբար
Շունն հետապնդեց ինձ գազանաբար:
Մեկ էլ ջոգեմ ես շունը ինձ թողեց,
Ու խելագարված Ռուդին հետևեց:
Ու մեկ էլ շրջվեմ ի՞նչ տեսնեմ ես, որ
Լավ լինի. պատի մյուս կողմից անգոր
Ռուդի լեղաճաք ճիչերը հզոր
Հասան ականջիս՝ ոլոր ու մոլոր:
Պատի հետևից Ռուդը դուրս վազեց:
Նա ինձ մոտեցավ ու «փախանք» ասեց:
Վերջը վազեցինք սրընթաց մենք ցած

⁴ Իրականում վազեցի ու ձեռքից քաշեցի, բայց ձեռքս սահեց ու անջատվեց

Պարսպի վրից հոգնած, վախեցած:
Ճամփին Ռուդն ասեց, որ ինքը փախել,
Ու պատից էն կողմ նա վայր էր ընկել:
Շունը եկել էր ու մոտիկացել,
Ու Ռուդը շան վրա էր գոռացել:
Շունը վախեցել, նվնդով ծկկել
Ու Ռուդը ինձ մոտ էր վերադարձել:
Հետո վազեցինք մենք ճեպասլաց,
Որպես գերեզմանից էինք փախած:
Ու ես շոյելով բեղերս ասացի.
Լավ, ես տողը ես հորինեցի (Ռուդը):
08.04.2017

Ֆրեշմենիստը

Մութն ընկել է, ուշ է արդեն,
Աչիկներն են մեր փակվում,
Բայց մի մարդ դեռ լուռ ծնկել է
Ամերիկյան ինստիտուտում:

Ծնկել է նա ու լալիս է,
Լալիս վհատ, արտասովաթոր,
Չէ՞ որ ֆրեշմեն անելուն իր
Արդեն քիչ է մնում օր-օր:

Էրեջ է այդ մարդու անունն,
Մարդը ո՞րն է՝ երիտասարդ,
Բայց ճերմակել են մազերը՝

Պատճառն իրողությունն է բարդ:

Շուտով կըլըքի նա ՀԱՀը,
Ու կմեկնի նա Չինաստան,
Ախր ի՞նչ Շանհայ, ի՞նչ Պեկին,
Երբ որ այնտեղ չկա ֆրեշման:

Ծնկել է աստիճաններին,
Որտեղ որ դեռ նախորդ օրը
Ծնկել էր ճիշտ նույն կերպ, բայց ժիր
Շարադրում էր իր էսսեյը:

Այդպես անցկացրեց գիշերը՝
Խամրած ձեռքին հակված գլխով,
Տեսիլքներով գեյ ուսուցչի,
Էսսեյների ուրվականով:

Լույսի շողերի գալուն պես
Սրբեց նա իր թաց այտերը,
Դժվարությամբ, բայց և հպարտ՝
Տվեց վերջին հրաժեշտը:

Նա հեռացավ, բայց և այնպես
Չի կոչվելու նա դասավիթ,
Այլ իր արած գործոց համար՝
Ֆրեշմենի նվիրյալ մարտիկ:

12.05.2020

Տիշաթե սամուրայր և էթժախ իմաստակերտը արշավում են

Առավոտյան հինգն անց կես
Զնգաց իմ զարթուցիչը,
Տրորեցի աչքերս,
Նայեցի ես իմ շուրջը:

Բացվում էր լույսը արդեն,
Քանզի ամառ էր դրսում,
Զով էր հաճելիորեն,
Բայց, իհարկե, չէի մրսում:

Վեր կացա ես տեղիցս
Ու մարմինս ձգեցի,
Լվացրեցի երեսս,
Եվ հետո հագնվեցի:

Շտապեցի ավտոտնակ՝
Այգու միջով անցնելով,
Մեկն ու շների ոհմակ
Գնում էին ըզբոսնելով:

Հեծնեցի հեծանիվս
Ու ես առաջ սլացա,
Ետ թողեցի մեր դաշտը
Ու ես փողոց դուրս եկա:

Չէր երևում փողոցում

Ոչ մի ավտոմեքենա,

Աչքս նետեցի հեռուն,

Արագ առաջ ընթացա:

Չէի հեռացել դեռ շատ դեն,

Երբ մի շուն ինձ նկատեց,

Եվ այն կատաղիորեն

Նետվեց ինձ հետապնդեց:

Ընթացքս դանդաղեցրի,

Որ նրան հանգստացնեմ,

Եվ մի կերպ ազատվեցի՝

Նշանակետին հասնեմ:

Սիթիի շրջակայքում

Հեծանիվ եկավ ի հայտ,

Գալիս էր այն, մոտենում,

Երևաց՝ էրեջն էր այդ:

Ընթանում էր ճոճվելով

Ոլոր-մոլոր նա առաջ,

Ջրափոսերն շրջանցելով

Գալիս էր ինձ ընդառաջ:

Հանդիպեցինք. շատ չանցած

Կրկին մենք շարժվեցինք:

«Ուղղությունը դեպի ցած»

Ընթացքում որոշեցինք:

Ջրուցելով վարում էինք

Վեցն էր արդեն այդ պահին,

Բայց Դավիթաշենից մենք

Դուրս չէինք եկել տակավին:

Մերըն էր ողջ ճամփան լայն,

Խթանեցինք ոտնակներն,

Թափով առաջ սլացան

Մեր մետաղե նժույգներն:

Գյուղը միջով կտրեցինք

Ու մենք հասանք Հալաբյան,

Կողք կողքի ընթանում էինք,

Ազատ էր ողջ ճամփան լայն:

Ոչ շատ վաղ անձրևել էր,

Ջրափոսեր կային բազում,

Առտըվան թարմություն էր,

Եվ դա մեզ չէր խանգարում:

Դուրեկան էր գլորվելն

Հալաբյանով դեպի ցած,

Հայտնվեց լայն ճակատըն

Համալիրի՝ շատ չանցած:

Վեր խոյացանք քաջաբար
Մենք թեքությամբ դեպի վեր,
Գնում էինք դեպի անտառ,
Ստացվում էր, բայց դա հեշտ չէր:

Վերջապես հայտնվեցինք
Գագաթին այդ բլրլրի,
Երբ որ հաղթահարեցինք
Վերելքները այնտեղի:

Եվ հաճելի էր հետո
Ցած իջնելը այդտեղից՝
Առանց ոտնակ շրջելու,
Քամով՝ փչող դիմացից:

«Դուրեկան էր» հաստատեց
Էրեջն՝ աշխետն սանձելով,
Եվ հետո նա հարցրեց
Ու՞ր ենք գնում այդտեղով:

Այդտեղից մենք դիմեցինք
Դեպի ցածի շրջադարձ,
Անցանք դեմով Դալմայի
Եվ այնտեղ էինք մի քիչ անց:

Իջնում էր ճամփան կրկին՝
Թեքանալով դեպի աջ,

Գնում էինք Հաղթանակի
Կամուրջին մենք ընդառաջ:

Դա էլ կտրեցինք անցանք,
Հասանք Քենդիի այգուն,
Առավոտ էր դեռ սակայն,
Շատրվաններն էին անգույն:

Շրջեցինք այդպես երկար
Կենտրոնում մենք երկուսով,
Միայն երկու հեծանվորդ
Աղջիկ տեսանք դիպվածով:

Օրը բացվում էր սակայն,
Ժամը յոթը կլիներ,
Շատացան առավոտյան
Գործի շտապող ավտոներն:

Մի շների ոհմակ էլ
Անցավ Սայաթ-Նովայով,
Նրանց կտրելով մենք էլ
Գնացինք այդ փողոցով:

Էրեջին համոզեցի
Հետս վերս բարձրանալ
Հաղթանակի զբոսայգի՝
Պլանի գլուխ գնալ:

Ծանր էր մեր ճամփան վեր,
Ոչ այնքան էլ ինձ համար,
Այլ բակերից դուրս չվարած
Էրեջին էր դա դժվար:

Վերջապես հայտնվեցինք
Ազատության փողոցի՝
Մի քիչ վեր խաչմերուկից
Մոտն վերգետնյա կամուրջի:

Չդիմացավ Էրեջը
Եվ կայանել ըստիպեց,
Մի աթոռի թիկնեց և
«Զոհվեցի՛նք» բացականչեց:

Փոքր-ինչ դադրելուց հետո
Մենք կրկին ճամփա ընկանք,
Վերելքըն էր մեզ սպասում
Եվ մենք տոկուն ձևացանք:

Երբ Լամբադային հասանք,
Օրհնելի էր այդ պահը
Էրեջի համար. տանջանքն
Պրծավ՝ իջնում էր մայթը:

Կանգնեցինք սիրիի մոտ՝

Մի բան ուտենք այնտեղից,
Օրն էր բացվել արևոտ,
Սոված էինք առավոտից:

Ես ըսպասեցի դրսում,
Էրեջն մտավ հոգոցով,
Հեծանիվներն էի հսկում,
Երբ եկավ նա տոպրակով:

Կերանք մի-մի կրուասան,
Վերալիցքավորվեցինք,
Հեծնեցինք ամենքս յուրան
Զիուն ու արշավեցինք:

Գլորվեցինք այդտեղից
Դեպի ցած Կոմիտասով.
Ութն անցել էր շուտվանից,
Լիքն էր փողոցն մարդկանցով:

Հասանք այդպես Վաղարշյան,
Եվ կամուրջին, որտեղից
Շրջադարձին, և միայն
Երկու քայլ էր այդտեղից:

Հոգնել էինք մենք սաստիկ,
Եվ երբ որ երկրորդ թաղի
Այգուն հասանք, բազմեցինք

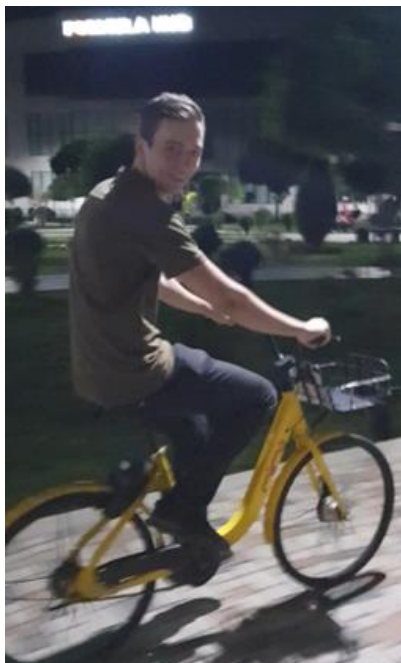
Հոգնաբեկ մի աթոռի:

Ինն էր ժամն առավոտվա,
Արևն ադեն կիզիչ էր,
Ինքնամոռաց թուլացանք՝
Ճամփան հոգնեցուցիչ էր:

Էրեջը արտաբերեց
«Թե քո հետ էլ ես տեղ գամ»,
Մեր ուղին ծանրըր նստեց,
Անկասկած, նրա վրան:

Հետո մի քիչ դինջացանք
Եվ քիչ էլ զրուցեցինք,
Վերջ ի վերջո ուժ գտանք
Եվ մի կերպ տուն գնացինք:

27.03.2022

Էրեջինյաուքսը՝ յուր Երիվարին

Դիպվածներ

Քվանտում

Էրոն դժաց վրեն Արամի,
Արամը կատողեց, տփեց Էրոյին,
Էրոն էլ թռավ դռան հետևին
Ու դուռը փակեց վրեն Արամի:
Արամը ուզեց եղ դուռը բացի,
Բայց Էրոն պահեց դուռը շատ ուժգին,
Արամը տեսավ, որ էլ ճար չունի
Ու տվեց ոտով ջարդեց խեղճ դռին:
Բայց Էրոն դուռը թողել էր արդեն,
Արամը ջարդեց դուռն անմտորեն:
Պարեկը լսեց ճիչը մեր դռան
Ու եկավ շուտ մտավ մեր դասարան:

Գիտնական ճնճողուկը⁵

Մի ճնճողուկ, որ գիտնական էր,
Շատ էր սիրում մտածել,
Ու անվերջ նա աշխատում էր,
Փորձում էր նա գյուտ անել:

Ու նա այժմ տանջվում էր
Մի ծրագրի վրա, որ
Թույլ էր տալիս առանց թևեր
Թռչել տեղեր հեռավոր:

Ու նա արեց այդպիսի գյուտ,
Շատ ուրախ էր դրանից,
Ու սկսեց թռչել այդպես՝
Զօգտվելով թևերից:

Անցավ մի որոշ ժամանակ,
Ու թևերը ճնճողուկի
Թուլացան, որ այդքան երկար
Պարապ մնացած էին:

Ու գլխին տվեց ճնճողուկը,
Որ չէր առել եղ հաշվի,
Երբ փչացավ նրա սարքը՝
Այդ կարճամիտ թռչունի:

Ճանճասպանասպանը

Ճանճը թռավ նստեց թախտին,
Ճանճի փետր իջավ գլխին:
Ճանճը ջոկեց ու վերստին
Թռավ նստեց տեղը իր հին:
Հետապնդումը շարունակվեց
Մինչև Ճանճը գլխին կանգնեց
Ճանճասպանի: Էդ պահին հենց
Ճանճասպանը տարավ-բերեց
Իրա գլխին ինքը տվեց:
Ճանճը ջոկեց ու ճողոպրեց:

---

⁵ Վերնագրի հեղինակ՝ Զրիստինե Գրիգորյան

Տանջանք

Նստել եմ ու տանջվում եմ
Մի բան գրել եմ ուզում,
Բայց ուղեղս զուր տանջում եմ
Բառը բառին չի սազում:
Հենց ուզեցի ստեղծագործել
Բլոկ ընկավ միտքը իմ,
Հենց ուզեցի հոգնած քնել՝
Ոտանավոր գործեցիմ:
Միշտ ըտենց ա եղել իմ հետ,
Միշտ եղել եմ սենց անբախտ,
Զոռով չեմ գրել ես տող գեթ,
Մնացել ա կարգն անխախտ:
10.03.2017

Խորհրդավոր եռանկյունը

Նստել եմ ես ու նայում եմ
Եռանկյունուն խնդրի, որ
Լուծումը ես գտնել փորձեմ
Եռանկյունու խորհրդավոր:

Գրքախտ

Երեկ կարդացի գիրք մի,
Ու չգիտեմ, թե հիմի
Ինչ կարդամ ես, որ ինձի
Այն նորից բավարարի:
Գիրքը եղ, որ կարդացի

Ինձ համար շատ հաճելի,
Շատ անհամեմատելի
Ուրիշ գրքի հետ կըլնի:
Ու նեովայնացա արդեն,
Ամբողջ օրը էս, քանզի
Ես չկարեցա գտնեմ
Գիրք, որ ինձ հետաքրքրի:
31.03.2017

Հրաժեշտ Ռուդին

Ահա էս շաբաթ եկավ շաբաթը,
Հիմա է դրա նախորդ ուրբաթը:
Ռուդի աչքերին սև ա երևում
Ամեն բան՝ երկիր ու թե երկնքում:
Վաղը ժողովը իրանց կլինի
Ու իրանց կաշին էլ կքերթվի:
Ու եղ առթիվ Ռուդն ինձ կկտակի
Իրա բոլոր գրքերն ու նաև մի
Ըշտրիխ, որ ջնջեմ գրքերի միջից
«Ռուդ. Սահակյանի գրադարանից»
Մակագրությունն, ու հինգ հարուր դրամ,
Որ շտրիխն էղ հանկարծ դառնա
հաշմանդամ
Նորը առնելու փող ես ունենամ:
16.04.2017

Հակասություն

Ընկեր Սեդրակյանը մի առիթով

Ասեց՝ ձեր խնդիրները մի տվեք

Ուրիշներին, որ ձեր տեղ տանջվելով

Լուծեն ու շատացնեն իրանց խելք:

-Իսկ դուք ըտենց ոչինչ չեք սովորի,

Ու մենք գործ արած կըլնենք հավայի,

Ու մարդիկ փաստորեն կգարմանան,

Քանի որ կգանք մենք հակասության:

Զանազան

Խոկմունք

Հոգով դառնացած, մթագնած մտքով
Քայլում եմ աշնան թախծոտ այգիով:
Մտքեր են գալիս ու գնում անվերջ,
Չեմ գտնում ես ինձ տիեզերքի մեջ:
Մտքեր են գալիս՝ կպչում ու մնում,
Մտքեր կան՝ օրով հանգիստ չեն թողնում:
Խորհում եմ անդորր դաշնության մասին
Ու պատերազմի ավերի մասին,
Ու մի ուժաթափ կսկիծ է իջնում
Վիրավոր սրտիս, մոլեգին հոգուս:
Ու կաշկանդվում է միտքս խելագար
Ու տանջվում, մաշվում մտքերից մոլար:
Մուգվում է միտքս ճահճում խոհերի
Անթիվ ու բազում որոգայթների:
Գոռում են ճիչերն փլատակների
Երբեմնի մանուկ, պարզ ու ջինջ մտքիս:
Ու այն տվայտանքն չարաբաստիկ,
Որ պատել է ինձ ու ավեր մտքիս,
Չի անցնում, այլ դեռ ավելի սաստիկ
Գրոհում է այն որպես չար պատիժ:
21.04.2015

Պարադոքս

Երբ մտածում ես,
Որ չես մտածում,

Դու մտածում ես
Ու չես գիտակցում,
Որ մտածում ես:
Ու պարադոքս է
Դառնում փաստորեն,
Որ չես մտածում,
Բայց մտածում ես,
Որ չես մտածում: